

nýbrž podává jen tím výklad, co pod pojmem orgán republiky bylo jazykovým zákonem rozuměno. Zda-li tento náhled, že notář jest orgánem republiky, jest theoreticky správným, jest otázka, o níž jest možná diskuse. Jisto jest však, že orgán republiky t. j. státní, není ještě úřadem státním, neboť úřad státní jest instituce, nadaná určitými výsostními právy, zejména mocí řídicí a rozhodovací, takže zcela dobře může obstáti theoretický náhled, že notář jest orgánem státu, článkem organizačního ústrojí státního, nadaný fide publica.

Novým notářským řádem, jenž byl již u ministerstva spravedlnosti prodebatována, bude otázka, co ostatně notář jest, rozřešena i legálně u nás tak, že notář nadále bude orgánem státní správy, a pak ovšem samozřejmě musí jazykový zákon vztahovati se i na takový orgán státní správy.

Zdá se, že vládní nařízení prováděcí mělo fento nový návrh notářského řádu již na mysli. Soudím to z toho, že čl. 91 tohoto vlád. nař. uvádí mezi veřejnými korporacemi i notářské komory, čímž patrně jsou myšleny notářské komory ve smyslu nového návrhu notářského řádu, který nazývá notářskými komorami nynější sbory notářské, kdežto nynější komory nazývá výbory tak, jak jest tomu u komor advokátních. De lege lata jest ovšem notářská komora výbor zvolený sborem notářů a nelze jej tudíž pokládati za korporaci veřejnou, nýbrž nejvýše za orgán korporace.

Jsou-li notáři orgány republiky, pak ovšem jejich sdružení ve sbory, resp. nové komory jest korporací veřejnou.

Jisto jest nyní, že jazykový zákon vztahuje se po legálním výkladu nařízení i na notářské komory.

Jest nyní nutno uvědomiti si, jaké povinnosti notář má.

Pokud se týká sepisování listin soukromých, může notář používat jazyka státního i menšinového.

Jest přirozeno, že notáři českoslovenští nebudou ani soukromé listiny sepisovati, ač tak učiniti mohou, v jazyku pouze menšinovém, nejen z důvodů národnostních, nýbrž z utilitárního důvodu, že listiny ty, mají-li býti předloženy soudu neb úřadu, v jehož obvodu není kvalifikované menšiny podle čl. 15. vlád. nař., musí býti opatřeny překladem do státního jazyka, čímž by se stranám působily jen zbytečné útraty.

Rovněž tak může notář sepisovati a činiti podání v jazyku státním neb i pouze menšinovém, šetře ovšem při tom předpisu hlavy I. a III. vlád. nař.

Podle toho může u soudu neb úřadu bez kvalifikované menšiny (čl. 15.) učiněno býti podání pouze v státním jazyku (čl. 4.) u soudu a úřadu s kvalifikovanou menšinou, avšak pouze za příslušníka dotyčné jazykové menšiny i v jazyku menšinovém; vztahuje-li se působnost úřadu neb soudu na více soudních okresů, z nichž aspoň v jednom jest kvalifikovaná (20%) menšina jazyková, může se podání činiti v jazyku menšinovém jen tehda za příslušníka dotyčné menšiny, jestliže vztahuje se na věc, pro niž jest dotyčný soud neb úřad příslušným pro jeho vztah k okresu s jazykovou menšinou. (čl. 36.) To platí též o knihovních návrzích (čl. 27.). Žádosti za zápisy do veřejných rejstříků (obchodního, společenstevního, a j.) posuzují se podle jazykových poměrů v okresu, ve kterém má firma své sídlo a jde-li o zápisy do rejstříku odštěpného závodu, kde tento závod má své sídlo. Podle toho podání učiněné u soudu bez menšiny musí býti vždy v jazyku státním; podání

učiněné u soudu, jehož působnost vztahuje se na více soudních okresů, z nichž aspoň v jednom jest jazyková menšina, možno podati pouze v jazyku menšinovém jen tehda, jestliže firma má sídlo v okresu s kvalifikovanou 20% ní jazykovou menšinou a podání u soudů s kvalifikovanou dvoutřetinovou menšinou lze podati pouze v jazyku menšinovém tehda, jestliže firma má své sídlo v okresu s takovouto jazykovou menšinou. Totéž platí vice versa o žádostech ohledně odštěpného závodu. (Čl. 30. v. nař.)

Za příslušníky jazyka národní menšiny dlužno pokládati i osoby právnické a jim podobné samostatné subjekty právní, samosprávné úřady, zastupitelské sbory, církevní úřady a jiné korporace. Příslušnost k menšině posuzovati se musí podle řeči podání, pokud není úřadu známo, že jest strana příslušníkem jiného jazyka. Má-li o tom úřad pochybnosti, vyžádá si ústní neb písemné prohlášení strany. Při právnických osobách, subjektech právních, samosprávných úřadech, zastupitelských sborech, církevních úřadech a jiných korporacích dlužno k tomu přihlížeti, v jakém jazyku jsou zapsány, aneb jaký mají podle stanov jednacích jazyk; mají-li několik jednacích jazyků, rozhodným je státní jazyk. Při majetkových podstatách (pozůstalostech, konkursech atd.) jest rozhodným jazyk dosavadního vlastníka. Při nadacích a účelových jměních jazyk, kterým se vede správa, aneb který vyplývá z účelu neb listiny zřizovací (čl. 16. vlád. nař.).

Ve své funkci jako soudní komisař jest notář podroben předpisům jazykovým jako soudu. Dlužno tu rozeznávati trojí případ:

a) soudní komisařství v okresu, kde není kvalifikované menšiny podle čl. 15.,

b) soudní komisařství v okresu, kde jest takováto menšina.

c) soudní komisařství v okresu, kde jest kvalifikovaná nejméně dvoutřetinová menšina (podle čl. 37.).

V případě a) má soudní komisař se stranami i jinými účastníky zpravidla jednati jen ve státním jazyku a v jazyku tom sepisovati též protokol. Pouze svědky, přezvědne osoby, důvěrníky, pamětníky, neb strany vyslychané k důkazu, jsou-li osoby ty příslušníky jazyka menšiny kvalifikované a nacházející se v obvodu téhož sborového soudu II. stolice, může, přesvědčí-li se neb je-li mu známo, že vyslychaný není tak mocen jazyka státního, aby mohl vypovídati, vyslychatí v jazyku dotyčné menšiny, ovšem tak učiniti nemusí. Nezná-li soudní komisař dostatečně jazyk menšinový, může přibrati tlumočníka. Výpověď musí býti však zapsána v protokole vždy ve státním jazyku. Pouze tehda, záleží-li na doslovném znění, zapíše se výpověď též v jazyku, v němž byla učiněna a to buď komisařem aneb tlumočníkem (čl. 8.).

Má-li strana právního zástupce, nerozhoduje jazyková způsobilost tohoto zástupce, nýbrž strany, neboť strana jest povinna dáti se zastupovati právním zástupcem jazykově způsobilým (čl. 10. a 17. vlád. nař.)

Podání stranou samou učiněná, (jimiž rozuměti jest i dopisy) musí býti psána v jazyku státním. Jsou-li psána v jiném jazyku a není-li soudnímu komisaři známo, že strana jest znalá státního jazyka, musí podání vrátiti (leďa že by šlo o podání důležitého zájmu státního [čl. 5.]) a určí krátkou lhůtu, v které jest straně předložiti podání nově v jazyku státním.

Nepředloží-li strana v této lhůtě podání, má se zato, že nebylo učiněno. Jestli podání jest vázáno lhůtou (na př. přihláška dědická podle § 120. nesp. ř.), musí býti

straně uloženo, aby k novému podání v jazyku státním přiložila podání vrácené.

Učiní-li podání právní zástupce strany za ni aneb strana, o níž soudní komisař ví, že je znalá státního jazyka, musí podání její, nebylo-li sepsáno v jazyku státním, vůbec odmítnouti, leč by se jednalo o důležitý zájem státní (čl. 4., odst. 3. a čl. 5. vlád. nař.).

Bylo-li učiněno podání ve státním a jiném jazyku, buď odmítnuto vyhotovení v jiném jazyku podané a nelze-li je oddělit, buď vráceno neb odmítnuto podání celé podle shora uvedených zásad čl. 4. (Čl. 6. vlád. nař.).

Žádá-li strana ústně, aby s ní byl sepsán zápis v jiném než státním jazyku, dlužno to vždy odmítnouti a o tom učiniti záznam (čl. 4., odst. 4. vl. nař.). Vyřízení soudního komisaře musí se státi vždy ve státním jazyku.

Listiny a spisy sepsané v některém jazyku menšinovém ve státě uznaném a předložené jako přílohy nebo doklady, jest povinnen soudní komisař přijati, jsou-li zřízeny před 6. březnem 1925 a nachází-li se v obvodu sbrovového soudu II. stolice aspoň jeden soudní okres s takovouto kvalifikovanou národní menšinou (čl. 15. a 7.). Není-li soudnímu komisaři listina taková srozumitelná, může straně uložiti, aby pořídila překlad. Listiny sepsané po 6. březnu 1925 musí býti sepsány v jazyku státním aneb připojen k nim překlad v témž jazyku.

V případě b) jest soudní komisař povinnen rovněž zpravidla se stranami jednati v jazyku státním; musí ale přijímati od příslušníků kvalifikované menšiny jazykové v tomto okresu bydlící (čl. 15.) podání v jazyku jejich a vyřizovati podání to v jazyku státním a menšinovém. To platí i o podáních, jež činí práv. zástupce strany, což lze souditi conclusionem a majore ad minus z čl. 36. vlád. nař., podle něhož ustanovení čl. 4., odst. 3. neplatí ani při soudech, jichž působnost se vztahuje na několik okresů, z nichž v některých jest jazyková menšina, tedy neplatí to tím méně o soud. okresích s jazykovou menšinou.

Podání jiných osob (příslušníků národnosti státní nebo jiné, třeba menšinové národnosti, avšak nikoliv oné menšiny, jež v okrese bydlí, neb cizinců) musí se státi vždy ve státním jazyku, jinak jest je odmítnouti (podle čl. 4. a 5. vlád. nař. a čl. 8.) tak, jak uvedeno pod lit. a).

Protokoly musí soudní komisař i v těchto soudních okresích sepisovati v jazyku státním.

Listiny a spisy, předložené co přílohy a doklady, mohou býti sepsány též v jazyku dotyčné menšiny.

Sepisuje-li soudní komisař v takovémto okresu se stranami protokolární podání, určené pro vyřízení jiného soudu, jenž není oprávněn přijímati podání v jazyku menšinovém, musí je rovněž sepsati v jazyku státním a je-li sepsáno pro soud menšinový, v jazyku státním a menšinovém (čl. 22.).

V případech c) musí rovněž soudní komisař zpravidla jednati se stranami v státním jazyku, v jazyku tom sepisovati protokoly a přijímati a vyřizovati podání; rovněž ale musí přijati podání příslušníků kvalifikované menšiny v jazyku jejich sepsané, jež vyříditi musí v jazyku státním a menšinovém. Jen tehda, jsou-li v š i c h n i účastníci příslušníky menšiny jazykové v okresu bydlící a věc jemu přísluší, může ale nemusí pojednávat se stranou, sepisovati protokoly a vyřizovati podání pouze v dotyčném jazyku menšinovém (čl. 37.).

Ve všech případech pod lit. a) b) c) uvedených, jest interním jazykem soudního komisaře jazyk státní, musí proto soudní komisař používat tiskopisů

pro rejstříky a seznamy pouze v jazyku státním a pouze v tomto jazyku prováděti zápisy do nich; podobně spisové obaly a přehledy musí býti pouze v jazyku státním. Také korespondence soudního komisaře se všemi úřady státními, samosprávnými, zastupitelskými sbory a veřejnými korporacemi (i komorami) musí se díti pouze v jazyku státním (čl. 1. lit. f) vlád. nař.).

V jakém jazyku mají a musí býti sepsány výkazy poplatekové při projednání pozůstalosti, řídí se podle shora uvedených zásad pro podání (čl. 25., odst. 5.); tudíž v okresích uvedených pod lit. a) jen ve státním jazyku v okresích uvedených pod lit. b) a c), po případě jen v jazyku menšinovém, jestliže strana jest příslušníkem kvalifikované menšiny jazykové; jsou-li však súčasně jako dědici příslušníci národnosti státní aneb příslušníci jiné národnosti menšiny, netvořící v okrese menšinu kvalifikovanou aneb cizozemci, musí býti výkazy sepsány v jazyku státním neb v státním a menšinovém (čl. 5., odst. 5.).

Přecházím k vlastní činnosti notářově — osvědčování.

Ministerstvo spravedlnosti vydalo již dříve zvláštní výnos dne 26. října 1925 čís. 50051, v kterémž upozornilo, že ověřovací a pověřovací doložky musí se díti v jazyku státním. V jazyku státním a menšinovém že přípustno jest pouze za podmínek § 2., odst. II. jazykového zákona. Ministerstvo vycházelo při tom z názoru, že ověření a pověření jest vlastně vyřízení žádosti strany ústně přednesené a že notáři, ověřující podpisy a pověřující listiny, jednají v přenesené na ně státem jim svěřené činnosti na místě soudů a proto že podrobeni jsou jazykovému zákonu.

Prováděcí nařízení vládní obsahuje nyní předpisy o veškeré osvědčovací činnosti notářů (čl. 58.).

Nařízení to nezmiňuje se sice výslovně o notářských spisech, nemůže býti ale pochybnosti, že vztahuje se i na spisy ty.

Plyne to předem z toho, že subsumuje notáře pod pojem »orgán republiky«. Právo sepisovati veřejné listiny o právních jednáních propůjčuje stát notáři jako orgánu nadanému věrou veřejnou právě tak, jak právo osvědčovati různá fakta a události pro právní poměry rozhodné. Nad to mluví čl. 58 vlád. nař. o úředních osvědčeních notářů vůbec.

Osvědčovati znamená v širším slova smyslu zjednávatí průkaz o něčem. Němci mají pro to případný výraz »Beurkundung«. Slovo »Kunde« jest tolik, jako znamená, značka, svědectví a rozumí se tím vlastně to, co pozůstalo po jisté události, po určitém faktu. Ve staré němčině jest slovo »Urkunde« tolik, co svědek. Výraz latinský pro tento pojem jest »monumentum«.

Takovýmto svědectvím jest nejenom listina, nýbrž i jiná značka na př., mezník, hraniční sloup, železniční plomba, vodní normál atd. Svědectvím písemným jest listina.

Listiny jsou druhu dvojího: listiny obsahující projev vůle osob je vydávajících a listiny obsahující jen zjištění určitého faktu neb události (viz Rietsch Urkundwissenschaft str. 11. a násl., jenž nazývá listiny prvního druhu »Willensurkunden«, listiny druhu druhého »Beweissurkunden«, k nimž druží ještě třetí druh listin »Geständnissurkunden«, které však podle mého náhledu jsou opět jen listinami o projevu vůle). Oba tyto druhy listin dlužno pokládati za monumenta, za osvědčovací. Tím není řečeno, že veškeré tyto listiny mají ráz pouze průkazní, neboť listiny, k jichž sepsání jest třeba, aby vzniklo právní jed-

nání, nejsou pouze listinami průkaznými, nýbrž nucené formy materiálního práva, jimiž platnost právního jednání jest podmíněna. To jsou listiny (notářské spisy) předepsané zákonem ze dne 25. července 1871 č. 76., § 4. a 76. zákona ze dne 6. března 1906 č. 58. a § 54. III. novelly v obč. zák. ze dne 19. března 1916 č. 69.

Listinám obojího tohoto druhu jest společno to, že musí jim předcházeti t. zv. rogatio, t. j., že zřizují se jen na žádost strany. Podle prvního notářského řádu Maxmilianova z roku 1512 musel o všech těchto žádostech stran sepsán býti protokol a z protokolu toho vydáván byl pak stranám snímek t. zv. instrumentum. Měly tudíž listiny obojího druhu původně stejnou formu — protokolární. Forma notářského spisu jest mnohem pozdější.

Pro pojem osvědčování jest proto nerozhodno, sepisuje-li se notářský spis či protokol a proto vztahuje se jazykový zákon a prováděcí nařízení jak na notářské spisy, tak na osvědčení v užším slova smyslu sepisované ve formě protokolu.

Ohledně těchto osvědčení platí následující zásady:

Osvědčení, ať již týká se sepsání notářského spisu, či protokolu děje se vždy, jak jsem již uvedl, na žádost strany. Dlužno proto sepsání notářského spisu nebo notářského protokolu pokládati za vyřízení ústně podané žádosti strany a užívání jazykové při sepisování listin notářských (spisů i protokolů) dlužno posuzovati podle zásad platných pro to, jak se mají vyřizovati podání stran. — Poněvadž pak notář jest orgánem republiky, jehož působnost vztahuje se vždy na několik soudních okresů (neboť podle § 8. n. ř. vztahuje se obor působnosti notářovy na celý obvod sborového soudu I. stolice), platí ohledně užívání jazyků při sepisování osvědčení notářských čl. 36. prov. nař. Z toho následuje, že každý notář v celém území státním jest povinen osvědčovati (sepisovati notářské spisy a protokoly) v jazyku státním.

Je-li notář usazen v soudním okrese, přináležejícím do obvodu sborového soudu II. stolice, v jehož obvodu nachází se aspoň jeden soudní okres s kvalifikovanou jazykovou menšinou nejméně 20% ní (podle čl. 15. prov. nař.), jest povinen, žádá-li za to příslušník dotyčného jazyka menšinového a vztahuje-li se osvědčení na věc, pro niž jest příslušným pro její vztah k okrese s jazykovou menšinou, osvědčovati v jazyku státním a menšinovém.

Nevztahuje-li se osvědčení (listiny) na takovouto věc aneb není-li žadatel (strana) příslušníkem dotyčné kvalifikované menšiny jazykové, musí notář osvědčovati pouze v jazyku státním. Tak na př. sepisuje-li notář notářský spis o zcizení nemovitostí, jež neleží v soudním okrese s jazykovou menšinou (podle čl. 15. kvalifikovanou), na něž se vztahuje jeho působnost podle § 8. n. ř., musí sepsati spis v jazyku státním. (Konkrétní případ: notář v Liberci sepisuje trhovou smlouvu mezi manžely o pražském domě — spis musí býti sepsán pouze v jazyku státním.)

Notář, jehož působnost ve smyslu § 8. n. ř. nevztahuje se na žádný okres s kvalifikovanou menšinou, nesmí vůbec osvědčovati jinak nežli v jazyku státním.

V jazyku pouze menšinovém nesmí a nemůže žádný notář republiky československé osvědčovati, neboť čl. 37. vládn. nař. na orgány republiky, tudíž na notáře se nevztahuje, ale i kdyby se vztahoval, nemělo by to významu, poněvadž jedná pouze o úřadech, jejichž působnost se vztahuje na jediný soudní okres, kdežto

působnost notářova vztahuje se vždy na celý obvod sborového soudu. I. stolice.

Musí tudíž i notáři v soudních okresech s menšinou jazykovou i více jak dvoutřetinovou osvědčovati pouze v jazyku státním aneb k žádosti příslušníků této jazykové menšiny, vztahuje-li se osvědčení na věc, pro niž jest příslušným pro její vztah k okrese menšinovému — v jazyku státním a dotyčném jazyku menšinovém (arg. čl. 58., odst. 2.).

Z obvodů sborových soudů I. stolice jediné v obvodu zemského soudu v Praze nenachází se ani jediný soudní okres s kvalifikovanou menšinou jazykovou a proto notáři tohoto obvodu sborového jsou povinni osvědčovati pouze v jazyku státním. Všichni ostatní notáři, v Čechách, na Moravě i ve Slezsku musí k žádosti příslušníka kvalifikované menšiny jazykové (německého) osvědčovati i v jazyku státním a menšinovém; notáři v obvodu krajského soudu česko-těšínského jsou povinni k žádosti příslušníka kvalifikované menšiny jazykové (německé i polské) osvědčovati v jazyku státním a jazyku dotyčné menšiny, to vše za předpokladů čl. 36. prav. nař.

Je-li určeno osvědčení pro cizozemí a má-li se o tom vydati straně snímek, dlužno osvědčení (spis neb protokol) sepsati v jazyku státním a v jazyku cizího státu, jestliže notář podle jazykové způsobilosti jest oprávněn v tomto jazyku úřadovati. (Arg. 58., odst. 2. vládn. nař. a contr. a § 1. jaz. zák. a čl. 1. vládn. nař.)

Všichni notáři v našem státě jsou dále povinni dopisovati si s úřady státními a samosprávnými, se zastupitelskými sbory a veřejnými korporacemi pouze v jazyku státním (čl. 1., lit. f) vládn. nař.) a pouze v jazyku státním musí vésti veškeré rejstříky, záznamy, seznamy, spisové obaly a přehledy, zejména statistické výkazy (čl. 25.).

Jen se svými komorami mohou notáři, kteří jsou příslušníky kvalifikované menšiny jazykové (podle čl. 15. vládn. nař.) v některém soudním okrese komorního obvodu bydlící, dopisovati v jazyku menšinovém, neboť podle čl. 91 nemá člen korporace ve styku s ní méně práv míti nežli strana.

Zevní označení notářského úřadu musí zpravidla býti v jazyku státním; pouze nachází-li se úřadovna notářova v okrese, kde jest kvalifikovaná menšina jazyková (dle čl. 15) má se státi zevní označení na prvním místě v jazyku státním a kromě toho v jazyku dotyčné menšiny.

Notářova pečeť musí býti rovněž zpravidla v jazyku státním; jedná-li se o listinu, vyhotovenou za předpokladů shora uvedených (čl. 36 a 37) v jazyku státním a menšinovém, má býti pečeť vytištěna na ní v jazyku státním i dotyčném menšinovém, ovšem v jazyku státním na předním místě.

Vzhledem na toto ustanovení bude nutno, by notáři, kteří jsou oprávněni podle toho, co jsem uvedl, sepisovati listiny také v některém jazyku menšinovém, dali si vyhotoviti pečetě dvojí, jednu pouze ve státním jazyku a druhou ve státním jazyku a jazyku menšinovém, a jsou-li oprávněni osvědčovati v několika jazycích menšinových, další ještě pečetě v jazyku státním a v tomto dalším jazyku menšinovém. Tato povinnost nastane zejména notářům v obvodu krajského soudu česko-těšínského a na Slovensku.

Nezachování předpisů jazykových zakládá kárný čin, a děje-li se zúmyslně, i přestupek zákona na ochranu republiky ze dne 19. března 1923 č. 50 § 25, trestný po-

kutou až do 10.000 Kč, po případě vězením do tří měsíců.

Jest dále samozřejmo, že zachovávání jazykového zákona a vládního nařízení prováděcího předpokládá u všech notářů úplnou znalost státního jazyka, kterouž musí notáři prokázati ve lhůtě 6 měsíců ode dne, kdy nabylo prováděcí nařízení účinnosti (čl. 67 a 64. vládn. nař.), t. j. ode dne 4. února 1926, tudíž do 4. srpna 1926.

Průkaz ten lze provésti dle čl. 62. vládn. nař. buď

1. vysvědčením veřejného učiliště vyučovacím jazykem státním, které notář s prospěchem navštěvoval a je-li nepochybné, že od té doby znalosti té nepozbyl, nebo

2. vysvědčením o vykonané praktické zkoušce notářské, advokátní nebo soudní, buď zcela neb částečně v jazyku státním, nebo

3. vysvědčením o zkoušce jazykové vykonané před zvláštní komisí, sestávající z předsedy a dvou členů ministrem jmenovaných (čl. 63).

Ministr spravedlnosti může průkaz znalosti jazykové prominouti, jestliže z dosavadního zaměstnání neb z jiných okolností úplná znalost státního jazyka notářova jest nepochybná (čl. 67), aneb jestli notář byl v den účinnosti prováděcího nařízení, t. j. dne 4. února 1926 již 50 let star a vykáže aspoň částečnou znalost státního jazyka, o čemž ministr spravedlnosti si zjedná přesvědčení; znalost jazyková musí býti však aspoň taková, aby netrpělo tím úřadování notářovo a zájem stran.

Soudní komisařství lze svěřovati pouze notářům, již jsou způsobilí úřadovati ve státním jazyku (čl. 67 odst. 4.

Zkoušky notářské musí býti skládány pouze v jazyku státním; na žádost kandidáta může se též zkouška konati částečně v jazyku některé národní menšiny, nacházející se v obvodě, pro který jest zřízena zkušební komise (čl. 69).

Pokud se týká notářských komor, ustanovuje vládní nařízení (čl. 91), že mají si upravití užívání jazyků ve svém úřadování podle předpisů a v duchu zákona jazykového jakož i nařízení prováděcího vlastním usnesením, jehož schválení vyhrazeno jest ministerstvu spravedlnosti.

Hlavní zásadou při tom bude, že veškeré notářské komory (notářské sbory) jsou povinny přijímati podání ve státním jazyku a v témž jazyku je vyřizovati. (§ 3 jaz. zák.)

Také ve schůzích a poradách musí připustiti užívání jazyka státního a návrhy a podněty v tomto jazyku učiněné musí býti projednávány.

Nachází-li se v obvodu komorním soudní okres s kvalifikovanou menšinou jazykovou nejméně 20% (čl. 15 prov. nař.), musí komory přijímati podání sepsaná v jazyku dotyčné menšiny, jsou-li podávána příslušníky dotyčné jazykové menšiny a vyřizovati je v jazyku státním a v jazyku dotyčné menšiny (arg. § 3 jaz. zák. a § 2). Takovéto komory musí také připustiti ve svých schůzích a poradách, aby používalo se jazyka dotyčné menšiny od příslušníků těchto menšin.

Ve styku se stranami řídí se pravidla o používání jazyka dle toho, vztahuje-li se působnost komory v určitém případě na okres bez menšiny či s menšinou; v případě prvém musí uživati jazyka státního, v případě druhém, avšak jen tehdy, jde-li o věc, pro kterou jest příslušná pro svůj vztah k okresu s jazykovou menšinou a jde-li o příslušníka této jazykové menšiny (dle čl. 15. kvalifi-

kované), mohou i musí uživati jazyka státního a menšinového (čl. 36 vládn. nař.).

V jazyku pouze menšinovém může jednati komora ve styku se stranami a vyřizovati podání v témž jazyku sepsaná a od příslušníků dotyčné jazykové menšiny podaná pouze tehdy, jestliže v jejím obvodu nenachází se soudní okres s menší jazykovou menšinou než-li dvoutřetinovou (ve smyslu čl. 37).

Za jazyk jednací mohou si takovéto komory a sbory notářské stanoviti i jazyk menšinový s výhradou ovšem, že ve schůzích a poradách vždy možno uživati jazyka státního a že o návrzích v tomto jazyku podaném dlužno jednati.

Se státními úřady dopisovati a zprávy podávati musí veškeré komory v jazyku státním. Pouze komory, v jejichž obvodu nenachází se ani jeden soudní okres s menšinou jazykovou menší než dvoutřetinovou, resp. pozitivně řečeno v jejichž obvodu veškeré soudní okresy mají nejméně dvoutřetinovou jazykovou menšinu, mohou, avšak pouze ve styku s úřady samosprávnými, zastupitelskými sbory a veřejnými korporacemi, dopisovati pouze v jazyku menšinovém. Jest nejasno, zdali i komory, v jejichž obvodu nachází se soudní okres s jazykovou menšinou nedosahující dvě třetiny a zejména soudní okres bez menšiny jazykové (dle čl. 15. kvalifikované), mohou si stanoviti jednací jazyk menšinový a zdali mohou si dopisovati s úřady, jež jsou povinny přijímati podání v jazyku menšinovém — v jazyku státním a menšinovém. Že by mohly tyto komory tak činiti pouze v jazyku menšinovém pokládám za vyloučeno, poněvadž čl. 91 o veřejných korporacích dovolává se výslovně toho, že užívání jazyků v úřadování musí býti usneseno podle předpisu a ducha jazykového zákona a prováděcího nařízení, tedy zejména v duchu čl. 36. a čl. 1. lit. f) prov. nař.

Zevní označení komor a úředních místností musí se díti pouze v jazyku státním.

Na listinách, jež komory vydávají pouze ve státním jazyku, jest použití pečeti v jazyku státním, vydávají-li je též v jazyku menšinovém, pečeti v jazyku státním a menšinovém.

Používati pečeti pouze v jazyku menšinovém není dovoleno žádné komoře.

Vyhlášky komor v jejich úředních činnostech musí býti sepsány zpravidla v jazyku státním, týkají-li se okresu s národní menšinou, mimo to i v jazyku menšinovém.

Usnesení o užívání jazyků musí komory předložiti do tří měsíců ode dne účinnosti prováděcího nařízení (do 4. května 1926) ministerstvu spravedlnosti ke schválení.

Neučiní-li do této doby usnesení toho neb neodpovídá-li usnesení předpisům a duchu jazykového zákona a prováděcího nařízení aneb nevyčerpává-li dostatečně předmět, upraví ministerstvo spravedlnosti užívání jazyků samo.

Prováděcí nařízení mluví jen o komorách notářských, patrně ale tím se vrozumívají sbory notářské i notářské komory a proto usnesení o užívání jazyků bude museti učiniti sbor notářský a nikoliv komora sama.

Prováděcí nařízení jest velice důkladné a jasné.

Pochybnost mohla by snad vzejíti jen v několika málo bodech.

Zejména nebude se snad zdáti logické, že notáři co soudní komisaři v okresích, kde je kvalifikovaná menšina jazyková dle čl. 15., mají sepsovati protokoly v jazyku

státním. To je však jen zdánlivé, neboť hlava III. prov. nař. nezmiňuje se v čl. 18.—36., v jakém jazyku se má psát protokol. Protokol, sepsovaný soudním komisařem při projednávání pozůstalosti, dobrovolných odhadech i dražbách nelze pokládati za vyřízení podání, nýbrž za osvědčení, zjišťující průběh určitého soudního úkonu (projednání odhadu neb dražby). Dle čl. 1. lit. c) prov. nař. náleží však sepsovati zápisy o jednáních v jazyku státním a čl. 36. vlád. nař. v odst. 1. výslovně poukazuje k tomu, že pokud se nejedná o vyřízení podání, platí ve všech ostatních věcech ustanovení čl. 1. Bylo by také zbytečným mařením času, aby protokoly byly psány v jazyku státním a menšinovém, neboť v jazyku pouze menšinovém nemohlo by se tak státi nikdy, čehož dokladem jest ustanovení čl. 37 lit. c), že v soudních okresích s jazykovou menšinovou dvoutřetinovou m o h o u úřední zápisy psátí se pouze v jazyku menšinovém, z čehož a contrario vyplývá, že v okresích jiných se tak státi nemůže.

Další pchybnost jest, zda-li notář co soudní komisař jest povinen vyřizovati podání (dopisy), jež ho došly jako soudního komisaře v soudním okresu s kvalifikovanou menšinou jazykovou, v jazyku státním a menšinovém, jestliže podání ta pocházejí nejen od příslušníků dotyčné jazykové menšiny, nýbrž i od osob jiných a rovněž tak jest pochybno, zdali notář, jenž za předpokladu jazykového zákona a nařízení může osvědčovati v jazyku státním a menšinovém, může tak učiniti i tehda, jestliže na právním jednání, které osvědčuje, účastněni jsou jako strany nejen příslušníci kvalifikované jazykové menšiny, nýbrž i osoby jiné.

Mám zato, že podle zásad jazykového zákona musí v prvním případě soudní komisař dáti vyřízení příslušníkům menšinového jazyka v jazyku státním a menšinovém a osobám ostatním pouze v jazyku státním. V případě pak druhém, že může osvědčovati v jazyku státním a menšinovém. O další pochybnosti ohledně jednacního jazyka komor jsem se již zmínil, i mám zato, že komora, v jejímž obvodu nachází se soudní okres, kde není kvalifikovaná jazyková menšina, nemůže si ustanoviti za jednací jazyk jazyk menšinový, neboť by to odporovalo duchu jazykového zákona a prováděcího nařízení, zejména § 1 jaz. zák. a ustanovení čl. 36. prov. nař., který se výslovně čl. 1. prov. nař. odvolává.

Prováděcí nařízení nabylo účinnosti dne 4. února 1926.

Poučení notářům

o oběžníku ministerstva spravedlnosti, pokud jde o projednání pozůstalostí na základě písemného posledního pořízení pro formální poklesek neplatného.

(Výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 12. ledna 1926 číslo 1581/26.)

Ze zpráv o prohlídkách soudů shledalo ministerstvo, že soudy pozůstalostní a notáři jako komisaři soudní nepostupují, je-li poslední pořízení neplatné pro nedostatek vnější formy, podle zákona.

Podle § 601 všeob. obč. zák. je poslední pořízení neplatné, jestliže zůstavitel nezachoval některé náležitosti předepsané v občanském zákoníku a výslovně nepřenechané pouhé opatrnosti.

Podle § 799. vš. obč. zák. musí býti tím, kdo se přihlašuje k dědictví, prokázán právní důvod. Soud musí

jak podle těchto zákonných míst, tak i podle § 810, 811, 819 všeob. obč. zák. a podle § 123 pat. o řízení nesporném v nesporném řízení z úřadu zkoumati, zda poslední pořízení písemné má předepsané náležitosti co do zevní formy.

Jestliže však seznal, že poslední pořízení, neplatné pro nezachování zevní formy, může býti zachováno v platnosti jako ústní poslední pořízení, je povinností jeho poučiti o tom účastníky (viz § 116, 122 posl. věta věta zákona o nesporném řízení, všeobecné zásady § 2. téhož zákona) a je-li souditi, že zůstavitel projevil svou poslední vůli ústně, musí dále postupovati podle §§ 55., 66. zákona o nesporném řízení.

Důvody toho plynou ze správného výkladu zákona, jak je obsažen v plenárním rozhodnutí nejvyššího soudu z 13. března 1922 č. pres. 110/22 úř. sb. č. 181.

Mnohé soudy a také notáři jako soudní komisaři postupují jinak: buďto dávají účastníkům prohlásiti, že poslední pořízení, pro nedostatek zevní formy neplatné, uznávají platným, jako by šlo o předpis zákona odvislý co do účinků od vůle dědiců nebo bez ohledu na projevenou vůli zůstavitelovu projednávají pozůstalost podle zákonné posloupnosti. Prvý postup odporuje zákonu, druhý může i způsobiti účastníkům citelné škody.

Soudy pozůstalostní a notáři buďte upozorněni na vývody shora uvedeného plenárního rozhodnutí, aby postupovali v řízení pozůstalostním tak, jak to odpovídá správnému výkladu zákona.

Za ministra vnitra: Hartman v. r.

Dále uvádíme plenární rozhodnutí Nejvyššího soudu z 13. března 1922 čís. Pres: 110—22:

1. Písemné poslední pořízení, pro formální poklesek neplatné, lze, vyhověno-li požadavkům §§ 585. a 586. obč. zák., zachovati v platnosti jako ústní poslední pořízení, leda že bylo by dokázáno, že zůstavitel chtěl poříditi jen písemně a vyloučiti každou jinou formu posledního pořízení.

2. Při úvaze, zda v těchto případech vyhověno požadavkům §§ 585. a 586. obč. zák., nelze pisatele posledního pořízení pro tuto okolnost o sobě pominouti jako svědka ústního posledního pořízení.

V nálezech Nejvyššího soudu, rozhodujících o tom, lze-li písemné poslední pořízení, pro formální poklesek neplatné, zachovati v platnosti jako ústní poslední pořízení, zjednala si platnosti odchylná mínění v otázce, zda v oněch případech lze či nelze uznati pisatele poslední vůle za svědka ústního posledního pořízení. Jedni (rozhodnutí čís. j. RI 198—21) k otázce odpověděli záporně, druzí (rozhodnutí čj. RI 1540—21) k ní přitakali. Přikázal proto podle § 12., odstavec druhý zákona o nejvyšším soudě ze dne 16. dubna 1919 čís. 216 sb. z. a n. první prezident nejvyššího soudu plenárnímu senátu k posudku:

1. Otázku, lze-li písemné poslední pořízení, pro formální poklesek neplatné, zachovati v platnosti jako ústní poslední pořízení a

2. otázku, zda v takových případech lze uznati pisatele poslední vůle za svědka ústního posledního pořízení.

Otázka první učiněna předmětem posudku plenárního senátu přes to, že o této otázce československý nejvyšší soud dosud rozhodoval jednotně, poněvadž obě otázky spolu těsně souvisejí a druhá otázka má proti prvé otázce ráz podružný.

Plenární senát odpověděl k daným mu otázkám sho-